

Vyjádření předsednictva České akademie zemědělských věd k programovému prohlášení koaliční vlády

Šetrné zemědělství reagující na změny klimatu, posílení inovací pro podporu ekonomiky a podpora malých a středních podniků – toto jsou jedny z priorit prohlášení Vlády ČR, která plně korespondují s činností České akademie zemědělských věd.

Předsednictvo České akademie zemědělských věd (ČAZV) se se zájmem seznámilo s textem programového prohlášení koaliční vlády. ČAZV je profesní organizací zpracovávající mimo jiné koncepční materiály pro budoucí rozvoj zemědělského aplikovaného výzkumu, proto jsme věnovali pozornost zejména kapitolám Věda, výzkum a inovace a Vzdělávání a sport a Zemědělství.

Rádi konstatujeme, že v kapitole věnované výzkumu jsou zachycena témata a naznačena řešení, která dlouhodobě diskutujeme a podporujeme. Ano, klimatické změny jsou nezpochybnitelné, zemědělskou činnost nelze realizovat tak, jako dřív a je tedy potřeba vyvíjet nová řešení. Ať už se jedná o šlechtění, podporu opylovačů či nové technologie. Jsme rádi, že Vláda ČR klade důraz na inovace, vědu a výzkum proto, aby se posílila konkurenceschopnost a soběstačnost zemědělské produkce.

Jednou z největších současných výzev určitě je zlepšit koordinaci výzkumu na celorepublikové úrovni, pokusit se ještě více sjednotit hodnocení výzkumu v intencích Metodiky 17+. Velmi vítáme, že vláda chce usilovat o navýšování veřejných prostředků alokovaných do výzkumu a zároveň hledat další stimuly pro budoucí navýšení neveřejných prostředků pro výzkum. Jako zásadní vnímáme také snahu o vyšší zapojení do mezinárodní spolupráce. ČAZV je členem prvního bioekonomického HUBu ve střední a východní Evropě, který vyšší participaci organizací z České republiky v rámcových programech EU podporuje.

Stále také hovoříme o tom, že je nedostatečný transfer výsledků do praxe. A s tím také souvisí málo efektivní propagace výsledků výzkumu. Je potěšitelné, že tyto oblasti jsou v programovém prohlášení obsaženy. Možná bychom byli opatrnější při prioritním důrazu na excelentní výzkum. Především je potřeba si říci, co považujeme za excelenci. Jestli je to publikace s vysokým impakt faktorem či nově vyvinutá technologie s vysokou přidanou hodnotou. Zatím se excelence vztahuje spíše k publikačním aktivitám. O významu výzkumu se hovoří také v kapitole vzdělávání. Lze souhlasit se snahou vlády o posílení univerzit výzkumného charakteru, nicméně je nutno mít na paměti, že inovace se vyvíjejí a formulují pro konkrétního uživatele v konkrétních lokálních podmínkách. V kapitole vzdělávání bychom rádi zdůraznili, že především od středoškolského vzdělávání výše je nutná permanentní komunikace s profesními svazy a firemní sférou při definování výukových plánů, tak aby maximálně reflektovaly potřeby praxe. V této souvislosti chceme také zdůraznit a doplnit, že je nutné podporovat talentovanou mládež a studenty a hledat programy, které toto umožní více než dosud.

Pozitivně vnímáme závazek vlády navýšit rozpočet pro výzkum a šíření inovací v zemědělství a pro výzkum výživy rostlin a zavádění preventivních opatření v jejich ochraně. A také zvýšit kvalitu zemědělského školství, abychom mladé zemědělce lépe připravili na modernizaci a robotizaci odvětví. Všichni nějakým způsobem reagujeme na Zelenou dohodu a navazující strategie EK, na podporu bioekonomiky jako klíčové oblasti a nástroje pro prosazení těchto strategií. V jednom ze svých prohlášení předsednictvo ČAZV vyjádřilo určitou skepsi k realizovatelnosti některých cílů do roku 2030 v oblasti ochrany rostlin či výživy rostlin. Na druhé straně vyjádřilo názor, že všechny tyto dokumenty jsou obrovskou výzvou pro výzkum, aby se hledala rychlá a efektivní řešení na úrovni genetiky, rostlinolékařství, bioekonomiky a biotechnologií. Z programového prohlášení je patrný určitý příklon k ještě větší ekologizaci zemědělství s důrazem na propojení zemědělství

a krajiny. Domníváme se, že i v současnosti je hospodaření environmentálně udržitelné při vědomí toho, že české zemědělství by mělo zaručit určitou míru soběstačnosti v základních komoditách, což může být v některých letech při větších výměrách určených pro ekologické zemědělství a ponechání půdy v klidu možná ohroženo. Nebudeme se nyní pouštět do debat, jestli je environmentálně přijatelnější výměra 10 ha nebo současných 30 ha. V každém případě, pokud mají být ambice vlády splnitelné, neobejdou se bez masivních inovačních vstupů.

V oblasti lesnictví a životního prostředí je programové prohlášení v souladu se současnými trendy. Z hlediska objektivních potřeb a hospodárnosti, do jisté míry i vlastního předmětu ochrany, je možno pouze dosti kontroverzně chápat záměr vyhlásit nové národní parky. V obojím případě, jak Křivoklátska, tak lužních lesů jižní Moravy, se jedná o ryze antropogenně podmíněné ekosystémy s dlouhodobou tradicí účelového hospodaření. Zamýšlených záměrů lze mnohem efektivněji a objektivně snáze dosáhnout v součinnosti s vlastníky a správci daných lesů a místními komunitami než silovým způsobem navzdory jejich odporu.

Předsednictvo ČZV vítá i závazek vlády zvýraznit důležitá historická výročí, neboť např. v letošním roce si celý vědecký svět připomene 200. výročí narození Gregora Johanna Mendela, stejně jako závazek podpory paměťových institucí připomínajících období totalitních režimů.

Celkově si dovoluujeme vyjádřit názor, že ve výše uvedených kapitolách, především věnovaných výzkumu, je v programovém prohlášení, byť možná na obecnější úrovni, shrnuta většina problematik, jejichž řešení posune uvedené oblasti hospodářství na vyšší kvalitativní úroveň. Jsme připraveni s vládou ČR spolupracovat a aktivně se zapojit do přípravy politik, programů pro podporu konkurenceschopnosti zemědělského sektoru.

Jan Nedělník
Za předsednictvo ČZV